

referatissimi: quos quā non semel perlegissem, ijꝑ; mihi uiderent Euāgelicā ueritatē mirū
 in modū per omnia cōsentanei, non solum amplius q̄; antea & ueneratus sum, & suspen-
 uerūt iam admodū piē religioseq; facturū existimaui, si accuratissima cū diligētia castigas-
 tos, nostris characteribus, Deo gratia haud omnino contēnendis, ipse tradendos curarem,
 excusos iusto precio distraherē, emendatos boni quicq; studiosus euoluerēt. Porro ut de o-
 pere non nihil attingam, initio quidē ab eo recudēdo deterrebat̄ animus: partim q̄ non sa-
 tis uetustis exēplaribus instructus essem, q̄bus in eiusmodi præsertim sanctissimo negotio
 opus erat: partim q̄ aded mendis scatebat innumeris, ut lectorē uel eruditissimū in plerisq;
 locis remorari potuisset: Tamē absurdū ducens & indignū, tam piū opus, tam elegans,
 tam luculentū in obliuionis gremiū consēpultū iri: malui uel nonnulla rei familiaris iactu
 ra, denuo studiose recognitū in lucem emittere, q̄ portētoſis mendis conspurcatū à paucis
 legi, à plerisq; parui duci, à nōnullis etiam nū (ut sunt quidā, q̄ anilia nugamēta, hominūq;
 somnia plenis buccis efferūt, sacras aut̄ literas naso suspendūt) scurriliter derideri. Nā mi-
 hi uident̄ non mediocrem munus in Christianā rempublicā conferre, q̄ Euangelicis autorita-
 tibus in lucē eruendis inuigilant, quicq; ceu ad Solomonis tēplum extruendū, lapides cōpor-
 tant quadratos, quōd synceritatē Euangelicā (prohdolor) quoridie relabēt̄ uel utuncq; pos-
 sint consulere. Cæterū uix aliud opus, secundū tñ sacras literas, iam extare credam, quod
 perinde manibus omnū teri referat, atq; hos Athanasij cōmentarios: hos, inq; & apostoli
 cam respicientis salutā, & minime doctrinis gentiliū, sed Iesu Christi seruatoris nostri sua-
 uissimis præceptionibus onustissimos. Nam præterq; q̄ in eis morū Christianorū, & uitæ
 purioris exēpla proponunt: ad cognoscendam tñ Pauli erga fratres q̄; flagrantissimā chari-
 tatē, tñ ipsius ærinas, & exantlatos labores, quæ ob Dei amorē perpeſsus sit, maximē uidē-
 tur cōducere. Deinde ea in enucleādo puritas & pietas, ea in abstrusioribus sensibus eru-
 endis subtilitas, id deniq; in dictis & paradoxis pondus, ut non possum nō mihi certō perſua-
 dere, hosce quidē cōmentarios, spiritu sancto dictante, fuisse conscriptos. Quamobrē, can-
 dide lector, nequaq; mirū, si in eis recudendis & sumptus fecerimus nō mediocres, & ope-
 ram suprā q̄ dici possit maiorē libētes adhibuerimus. Porro hæc cōmentaria sint ne Atha-
 nasis, aut cuiusq; alterius, uel iam inter literarū professores agit̄ controuersia, & ut ait ille,
 adhuc sub iudice lis est. Non em̄ desunt, q̄ uel quadā peritacitate, audeant ea Theophyla-
 cto adscribere, quē ut suam tueant̄ sententiā, modō Vulgarīū, modō Bulgariū solere uoca-
 ri adstruunt: adducētes etiam id, tanq; suæ opinionis firmissimū cardinē, Basiliū in eis cō-
 mentarijs sæpius induci, quē tñ Eusebius, si rectē quidē animaduertit, fuisse Athanasio
 posteriorē, adserere minime uereſ. Et hinc lis & cōtrouersia. Ego igit̄, quando iam adhue
 sum literarū myſta, atq; inter illarū colentes uel sanē minimus, censurā meam inter tot̄ tan-
 tosq; uiros nolim iteponere: tñ si qs priuatim atq; amicē me roget, cuiusnā esse arbitrer, au-
 dere uel iuramēto adposito respondere, nullius quidē omnino alterius esse, præterq; Atha-
 nasis, utcunq; uariēt̄ hæreses & sententiā, hoc sanē maximo argumēto, q̄ in Theophylacti
 cōmentarijs, quæ in Pauli ædidi, & his, quæ titulo Athanasij circunferunt̄, uaria phrasis,
 uarius stylus, uaria frequentius sententiā: & hoc tñ in Græcis, tñ Latinis codicibus. Quod
 quum ita sit, præsertim in opinionum dīserimine, qui fieri potest, ut ea cōmentaria possint
 Theophylacto uēdicari? Aliorū tñ esto iudiciū: nā eius rei ueritatē haud planē possum as-
 sequi. Verū, optime lector, nequaq; nominis rationē habeto; atq; id unū tibi p̄suade, cuius-
 cunq; tandē sint, nihil præter pietatē, præter religionē, deniq; præter sanctitatem ijs inesse:
 multoq; aliā illic usuēdī rationē depingi, q̄ nunc tēporis obseruamus: eā tñ seruator noster
 Christus tandē aliqñ & redire, & reflorescere iubeat. Sanē si plurimū laudibus efferēdī sūt
 ij, q̄ sacra potissimū tractāt, q̄q; coelestē callēt̄ sapiētīā, inter hos nimirū Athanasius primus
 cōmēdanda uenit, etq; palma iure deferēda. Nā apud hūc aded sūt oia diuine scripta, aded
 sunt ingenio atq; arte cōposita, aded mirū in exēplis eligēdis iudiciū, ut fieri nō possit, qn
 subinde occuperis, in cōtēplanda eius uiri sublimitate: tātū, inq; ut in enarratione celestīū
 mysteriorū, uel ut solē quendā suspiciā. Q̄; obsecro, quædā breuibus percurrit, quædā tēpe-
 stiuē enucleat, rursus quædā sæpius repetit, ne legētū memoria excidat: Et hæc quidē de
 autore, de laboribus uerō & sudoribus in eū impēsis, pauca p̄strictē dicēda sunt. Atq; in pri-
 mis tātis sudoribus mihi cōstitit, ut uel iureiurādo adfirmare audeā, nunq; Hercule, ut fa-
 bulant̄ poætæ, tñ sustinuisse laboris in Augiæ stabulo repurgādo, q̄tū hoc in negotio mi-
 hi tolerādū fuerit: aded, ut trecētos amplius errores inde sustuleri. Qd̄ haud dubiē possis co-
 gnoscere, si collatis exēplaribus, periculū feceris. Et em̄ qdā haud sanē oīno poenitēdū præ-
 sitimus; atq; nō pauca pristino tū cādorī tū sensui restituiimus, sed id opitulare Christo: nos